

Erik Boel i Kommentatorserien:

EU-modstanderne er bagstræberiske

af Erik Boel, landsformand for Den Danske Europabevægelse

1. Det eneste mulige demokrati er internationalt
2. Konventet og ambitionerne
3. Drømmen om Københavns befæstning

1. Det eneste mulige demokrati er internationalt

Den vigtige debat om Magtudredningen er kommet dårligt fra start. EU-modstanderne har tydeligvis fået konklusionerne galt i halsen. Junibevægelsens Hanne Dahl skriver, at Magtudredningen er en advarsel til de "EU-ivrige politikere". Og Jesper Langballe fra Dansk Folkeparti mener, at demokratiproblemerne vil blive forstærket med den nye EU-forfatning. Intet kunne være mere forkert.

EU er ikke problemet, men en del af løsningen, når det gælder demokratiet i en globaliseret verden. Det er interessant, at en tilsvarende magtudredning om forholdene i det norske samfund for nylig har konkluderet, at det norske demokratis problem bl.a. er, at Norge ikke er med i EU.

Når EU-modstanderne farer vild i demokratiet i EU, skyldes det ikke nødvendigvis dårlig vilje alene. Den i øvrigt fremragende Magtudredning lider af flere svagheder, når det gælder fokus og perspektiv. Udredningen har ikke tilstrækkeligt øje for, at

- Uden et forpligtende samarbejde i Europa ville vi være langt dårligere stillet i henseende til demokrati. Mange af de grænseoverskridende problemer - terror, miljøet, international kriminalitet - er endog de store lande for små til selv at løse. Det er alene gennem et internationalt samarbejde at vi kan give et politisk - dvs. et *demokratisk* - svar på disse udfordringer. I den forstand kan det klassiske nationale demokrati ikke stå alene. I realiteten vinder vi suveræniteten gennem det internationale samarbejde, fordi vi dermed får indflydelse på forhold, der under alle omstændigheder ville påvirke os. Det er her, man med rette kan beskylde EU-modstanderne for at være både bagstræberiske og mangle udsyn.

- Den nationale parlamentariske kontrol med EU-politikken er ikke afgørende for, om vi kan sige at demokratiet fungerer i en europæisk sammenhæng. Naturligvis er det vigtig at styrke f.eks. det danske Europaudvalgs indseende med EU-politikken. I øjeblikket er Udvalget for lukket - langt mere lukket end f.eks. Europaparlamentet. Og Europaudvalget drukner i sagsmængderne og er så tidsmæssigt presset, at det er endt som et slags gummitempel for regeringens EU-politik. Men den afgørende udfordring er skabelsen af et europæisk demokrati, som kan supplere - ikke erstatte ! - de nationale demokratier. Demokrati er ikke et nulsumsspil, en begrænset ressource - demokrati er en metode og et sindelag. Der er her tale om et paradigmeskifte, som kan sammenlignes med udviklingen af de nationale demokratier i det 19. og 20. århundrede. Udfordringen er et demokrati på europæisk grund. En kolossal opgave.

- EU er - alle fejl og mangler til trods - det mest demokratiske internationale samarbejde, vi har set. FN som sædvanligvis nyder bred opbakning er jo ikke specielt demokratisk med et Sikkerhedsråd med de fem gamle stormagter fra 1945 som permanente medlemmer.

2. Konventet og ambitionerne

Men det er ikke godt nok. EU samarbejdet er langt mere omfattende end FN, og normalt også mere indgribende. Derfor bør vi være langt mere ambitiøse, når det gælder Unionens demokratiske legitimitet. Her indeholder udspillet fra Konventet om Europas fremtid opmuntrende nyt:

- Charteret om de grundlæggende rettigheder - ikke alene de politiske og civile, men også de økonomiske og sociale - bliver juridisk bindende som en del af den nye EU-forfatning. Det betyder, at vi som unionsborgere bliver beskyttet af et rettighedskatalog, der både er mere omfattende og tidssvarende end det, som findes i den danske grundlov. Med Charteret og med en oversigt over hvem der gør hvad i Europa og en forenkling af Unionens beslutningsprocedurer, bliver det europæiske samarbejde langt mere tilgængeligt for de europæiske borgere.

- Europa-Parlamentet får medbestemmelse på alle områder, hvor EU træffer beslutninger med flertalsafgørelse. Det vil styrke Parlamentets folkelige forankring og forhåbentlig starte den gode cirkel, hvor borgerne begynder at interessere sig mere for Parlamentet og flere af dem tager del i valgene, hvilket igen vil styrke Parlamentets legitimitet. Det vil forhåbentlig på længere sigt føre til, at Europaparlamentet også får medbestemmelse, når det gælder landbrug, skatter og udenrigspolitik. Og at det får ret til at stille forslag til ny EU-lovgivning. Det er dybt kritisabelt, at det i dag er Kommissionen, der har monopol på denne såkaldte initiativret.

- Ministerrådet skal forhandle i fuld åbenhed, når det lovgiver. Et skridt Rådet faktisk allerede har realiseret, selv om Konventets forslag endnu ikke er godkendt.

3. Drømmen om Københavns befæstning

- Et interessant eksempel på direkte demokrati eller deltagelsesdemokrati er Konventets forslag om, at én mio. mennesker fordelt på 10 medlemslande kan skrive under på, at Kommissionen skal fremsætte et lovforslag, hvorefter Kommissionen er *forpligtet* til at tage et initiativ. Forudsætningerne kan lyde skrappe - men vil i virkelighed svare til, at blot 11.000 mennesker i Danmark kunne presse Folketinget til at vedtage et lovforslag på et givet område. På europæisk plan kan man forstille sig, at f.eks. Amnesty International ville være i stand til at presse Unionen til handling.

I sidste instans gør en europæisk forfatning, en præsident og et parlament det naturligvis ikke alene. Det politiske indhold hører med. Det er først, når borgerne ser, at det europæiske samarbejde kan give håb om en bedre fremtid, at de vil opleve det som meningsfuldt.

Der er i dagens diskussion om EU og demokratiet en interessant historisk parallel: Under forfatningskampen i Danmark i slutningen af det 19. århundrede gik det reaktionære Højre imod demokrati og parlamentarisme. I dag er det EU-modstanderne, der ikke tror på, at demokrati kan

bruges som styreform andre steder end i nationalstaten. Og ligesom Højre i sin tid forestillede sig, at vi kunne isolere os med fæstninger rundt om København, tror EU-modstanderne, at grænsebomme er nok til at melde os ud af det omgivende samfund. Det er ikke en vision. Det er en historisk fejltagelse.

Erik Boel (f.1953) blev cand.scient.pol. fra Aarhus Universitet 1981. Han er landsformand for Den Danske Europabevægelse og medlem af Atlant-sammenslutningens repræsentantskab. 1981-84 var han sekretær/fuldmægtig i Udenrigsministeriet (UM), hvor han arbejdede i Markedsafdelingen og Danidas ledelsessekretariat. Sideløbende var han såvel ekstern lektor på Københavns Universitet (Økonomisk Institut) som lærer på Folkeuniversitetet i København. 1984-87 var han adjunktvikar ved Institut for Statskundskab, Aarhus Universitet, og fra 1987-92 var han tilbage i UM (den politiske afdeling, 1. sekretær i Harare og Chargé d'affaires i Pretoria 1988-91, sektionschef 1991-92 i Sydafrikakontoret). Fra 1992-02 var han international sekretær i Socialdemokratiet. I 1995 blev han næstformand i Den Danske Europabevægelse, hvor han blev formand i 2001. Senest har han bl.a. været udsendt af UM til Tyrkiet for at undervise tyrkiske embedsmænd i EU-spørgsmål (april 2003). Som ekspert og politiker kommenterer han ofte international politik i såvel den skrevne som den elektroniske presse.

Blandt hans bogudgivelser finder vi: "**Socialdemokratiets atomvåbenpolitik 1945-88**" (Akademisk Forlag, 1988), "**Udfordringen. Socialdemokratisk debat om Danmarks Europapolitik**" (Forlaget Fremad og AIF, 1995), "**Fællesskab eller opløsning - EU's u-landsbistand**" (Forlaget Fremad, 1998) og "**Den europæiske nødvendighed**" (DJØFs forlag 2002, redaktør og skribent).